

<p>U zadnje vrijeme u muslimanskim sredinama su isplivale na površinu vrste brakove koji imaju različite nazive i oblike, kao što su: običajni brak (zevad-u urfi), brak prijatelja ili studentski brak (zevad-u frend), brak misjar (zevad-u misjar), tajni brak (zevad-us-sirr) i brak sa nijetom razvoda (nikahu binijeti talak). Zbog bitnosti braka i njegove institucije u islamu neophodno je da musliman razlikuje ispravan šerijatski brak od neispravnog, sumnjivog i spornog kako bi se sačuvao svoju jednost i poštenje.</p> <p style="text-align: justify;">Da bi brak bio šerijatski ispravan mora da ispuni sljedeće ruknove i čartove:</p> <p style="text-align: justify;">Što se tiče ruknova to su: 1- da supružnici nemaju šerijatske prepreke za čenidbu, poput rodbinstva po mlijeku, 2- ponuda i pristanak.</p> <p style="text-align: justify;">A čartovi ispravnog braka su: 1- određivanje supružnika, 2- zadovoljstvo sa obje strane, 3- velij (staratelj) za čenu, 4 - dva pravedna svjedoka muslimana ili razglavlavanje da je brak sklopljen.</p> <p style="text-align: justify;">Dok je po ispravnom mehr (vjenčani dar) vadib a ne čart.</p> <p style="text-align: justify;">Svaki brak koji ispunjava ove ruknove i čartove je ispravan, a ako nedostaje bilo koji od njih brak je neispravan.</p> <p style="text-align: justify;">Tajni brak</p> <p style="text-align: justify;">Jezičko značenje tajnog braka (zevad-us-sirr) potiče od arapske riječi širr, što znači tajna, ono što se krije. Zbog toga se ovaj brak naziva tajni jer ga supružnici, a posebno muž, kriju od ljudi, tako da niko za njega ne zna osim svjedoka i startelja koji su učestvovali u činu sklapanja braka.</p> <p style="text-align: justify;">Šerijatsko značenje ovog braka:</p> <p style="text-align: justify;">Postoje dva oblika ovog braka, prvi o kojem su govorili prijašnji islamski pravnici, i drugi koji se pojavio u novije vrijeme u nekim arapskim zemljama.</p> <p style="text-align: justify;">Prvi oblik je da bračni ugovor bude sklopljen sa svim ruknovima i čartovima, s tim da se supružnici, velij i svjedoci dogovore da će ga držati u tajnosti. Ovaj brak je poznat kod islamskih pravnika tako da ga definiše Ed-Dusuki (pravnik malikijskog mezheba) da je to: brak u kome muž zahtijeva od svjedoka da ga kriju od njegove čene ili od njegovih ukučana. (Hačijetud-dusuki 2/236).</p> <p style="text-align: justify;">Drugi oblik je da se čovjek i čena dogovore da će sklopiti brak bez velija i svjedoka, ili sa svjedocima koji uglavnom budu od prijatelja muža i čene, s tim da njihove porodice o tome ne znaju ništa. Muhamed Fuad čakir definiše ovaj brak, u ovom obliku, pa kaže: Tajni brak je onaj koji se sklapa u potpunoj tajnosti tako da porodica ne zna o njemu ništa, čak se desi da otac i majka ne znaju da im je sin ili kćerka oženjen ili udata već godinu ili više. (Zevad-ul-batil str.32).</p> <p style="text-align: justify;">Šerijatski

status tajnog braka

Ako je ovaj brak sklopljen onako kako je opisan u drugom obliku, tj. bez velija i svjedoka, niti oglađavanja onda je on neispravan po idma'u islamskih uenjaka. Tak ako i bude prisutan velij, ali se dogovore da e ga kriti i ne prisustvuju mu svjedoci, taj brak je batil (neispravan). Ka'e Ibn Tejmije: Tajni brak, u kome se dogovore da e ga kriti i ne dovedu svjedoke, je batil (neispravan) kod svih uenjaka, i on je od zinaluka. (Ibn Tejmije: Medmu'ul-fetava 33/158)

Ka'e ejh Abdurahman ibn Kasim en-Neddi: Ako je brak sklopljen bez svjedoenja i oglađavanja on je nispravan kod svih muslimana. (Abdurahman ibn Kasim en-Neddi: Ha'ijetu er-revdil-murbi 6/278)

U sluaju da se sklopi brak kako je opisano u prvom obliku, a to je da ugovor bude potpun sa svim ruknovima i artovima: sa velijom, svjedocima i zadovoljstvom sa obje strane, ali se dogovore da ga kriju, da li je taj brak valjan erijatski ili ne? Dumhur uenjaka smatra brak valjanim ali pokuenim (mekruh), dok malikije smatraju taj brak niavnim, dokazuju u svoj stav hadisom kojeg prenosi Abdullah ibn Zubejr, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alej ve sellem, rekao: Razglasite sklopnje braka. (Biljei ga Ahmed 4/5, i Hakim 2/183, a Albani je hadis ocijenio dobrim u Silsili sahiha 3/447). Tako'e, ka'u da je smisao svjedoenja dva svjedoka, ustvari, da oni razglase sklapanje braka a ne da kriju od ljudi. (El-Mugni 9/469) Dokazi malikija ukazuju na obavezu razglađavanja, ali ne i na niavnost braka, a Allah zna najbolje.

Ka'e ed-Dusuki: Ako je brak u ovom obliku, on je tajan i raskida se, a ako se supruinci dogovore sa svjedocima da ga kriju od ljudi ili od odrene skupine, taj brak je batil (neispravan), taj ugovor se raskida osim ako je ve' imao odnos sa njom. (ed-Dusuki: Ha'ijetud-dusuki 2/236)

Tijesna veza izme'u tajnog braka i misjara

Zbog injenice da se mije'a izme'u tajnog braka i misjara, i to su uglavnom usko povezani, tako da onaj ko se oeni misjarom uglavnom tu doda i tajnost, a onaj ko se oeni tajno, uglavnom, praktino ne mo'e da ivi sa tom enom osim u obliku kakav je misjar, spomenuemo ukratko ta je misjar, kada se pojavio, i ta su uenjaci rekli o njemu. (mada e o njemu biti govora posebno, in'allah)

Misjar je vrsta braka koja se pojavila u skoruje vrijeme. Najprije u Saudijskoj Arabiji u oblasti Kasim, a zatim se ra'irila na druge zemlje arapskog zaljeva, a onda i u druge islamske zemlje.

Rije' misjar u obinomu, narodnom govoru zna'i: kratki zijaret ili brzi, kratkotrajni posjet. Zbog toga je ovaj brak poznat pod ovim imenom, jer mu ne boravi stalno kod ene, nego joj dolazi u kratkim periodima, bilo danju ili no'u, shodno svojim ili njenim mogu'nostima.

Oblik ovog braka je da se ispune svi artovi i ruknovi braka prilikom sklapanja ugovora, s tim da ena odustane od nekih svojih prava, kao to su

izdržavanje (stan, hrana i odjeća) i boravak kod nje.

Fetve savremenih učenjaka o misjaru

Upitan je šejh Bin Baz, rahimehullah, o braku misjar, tj. da uvijek oćeni drugu, treću ili četvrtu ćenu, a ta ćena ima potrebu da ostane kod roditelja ili jednog od njih, pa joj muć dolazi u različita vremena, shodno njegovim i njenim mogućnostima, koji je propis ovog braka? Pa je odgovorio: Ć Nema smetnje u tome, ako je ugovor sklopljen sa svim ruknovima i ćartovima, kao ćto su: velij, prisustvo dva pravedna svjedoka i da suprućnici nemaju ćerijatske zapreke za sklapanje braka, zbog toga ćto Poslanik, sallallahu alejhi ve selem, kaće: Ć Najpreće je da ispunite one ćartove kojima ste sebi ohalalili polne organeć, (prenosi ga Buhari) i hadisa: Ć Muslimani ispunjavaju ono na ćta se obavećuć (Biljeći ga Ebu Davud 3120, Darekutni 2929 I Hakim 2269, a Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim u Irva' 1303). Pa ako se muć i ćena dogovore da ćena ostane kod svojih roditelja, ili da boravak kod nje bude danju, a ne noću, ili samo u odrećenim danima ili noćima, u tome nema nikakve smetnje pod uslovom oćlaćavanja braka i ne postojanja tajnostić.

(Fetava ulema beledil-haram str.450,451)

Takoće, šejh Abdulaziz ibn Abdullah Ali šejh, sadaćnji saudijski muftija i predsjednik Vijeća velike uleme, ćje odgovorio na pitanje o misjaru, rekavći: ĆOvaj brak je ispravan ako se u njemu ispune svi ruknovi i ćartovi, i jasno oćlaćavanje, zbog toga da ne bi upali u nećto ćto je sumnjivo i sl., a onoć ćto su se dogovorili od ćartova na njima je da se toga drćeć.

Od onih koji dozvoljavaju misjar je i šejh Abdullah Dćibrin, on kaće: ĆOvaj naziv je novi i pod njim se podrazumijeva da ćovjek oćeni ćenu i da je ostavi u njenom stanu bez obaveze podjednagog boravka kod nje i prve ćene, nego dolazi kod nje kad mu odgovara, provodi odrećeno vrijeme i odlazi. Ovaj brak je ispravan ako je ćena s tim zadovoljna, mećutim, mora da se razglasi sklapanje braka i da se ova ćena prizna kao supruga, pripadaju joj prava zakonite supruge, djeca koja rodi su njegova i imaju prava koja se podrazumijevaju oćinstvom. Ć (Zevadću misjar: Abdulmelik el-Mutlak, str.203)

Vidimo iz gore spomenutih fetvi da su oni dozvolili brak misjar, tj. da ćena odustane od nekih prava kod muća, ali su stavili ćart da taj brak bude javan, obznanjen i bez tajnostić. Mećutim, nakon ćto je zloupotrijebljena ova vrsta braka i iskorićtena od strane onih sa slabim imanom, koji su ćeljeli da zadovolje svoje strasti, a da to djelo bude zamotano u ruho Islama, mnogi ućenjaci su zastali u davanju fetve o dozvoli misjara. Od njih je Bin Baz i Usejmin, rahimehumullah, dok ga je šejh Albani, rahimehullah, zabranio. Pa kad je upitan Bin Baz o ćerijatskom braku i braku misjaru, kakva je razlika meću njima, i koji su ćartovi obavezni za brak misjar, odgovorio je: ĆObaveza je na svakom muslimanu da se oćeni na ćerijatski ispravan naćin, a da se ćuva svega ćto je suprotno tome, svejedno da li se zoveć misjarć ili drugaćije, a od ćartova braka je njegovo oćlaćavanje, pa ako ga suprućnici **kriju**, on

je neispravan, jer u tom slu?aju li?i na zinaluk. (Fetve bin Baza 20/431,432) Zna?i da Bin Baz, rahimehullah, smatra ?artom valjanosti braka ogla?avanje, te da je tajni brak po njemu neispravan.

Na zabrani ovog braka (misjara u njegovom obliku - bez tajnosti) je ?ejh Albani, rahimehullah, i to iz dva razloga:</p><ol style="text-align: justify;">Zato ?to je od ciljeva braka ?seken? ? smirenost, a to se ne posti?e osim sa boravkom i stanovanjem sa ?enom, a brakom misjarom se to ne ostvaruje.Zato ?to u tom braku (misjaru) mogu da se rode djeca, pa zbog neredovnog dolaska oca bude ote?an njihov odgoj, ?to uti?e negativno na njihovu li?nost i pona?anje. (Ahkamt-teadudi fi dav'il-kitabi ves-suneti, Ihsan Muhamed Aji? el-Utejbi str.29)<p style="text-align: justify;">Neke od negativnih posljedica tajnog braka</p><p style="text-align: justify;">1. Posljedica bra?nih odnosa su djeca, i to je po?eljno. Me?utim u slu?aju tajnog braka ta djeca bivaju razlog sumnji?enja, jer se za ?enu ne zna da je udata, a? odjednom trudna ili rodila, pa se tek onda ra?iri vijest o njenoj udaji ?to tada ima negativan odraz.</p><p style="text-align: justify;">2. Ve?inom onaj koji se ?eni tajno ima ve? jednu ili vi?e ?ena, pa u slu?aju kada prva ?ena otkrije da je se on o?enio to izazove negativne posljedice na njeno psihi?ko i fizi?ko zdravlje zbog trenutnog ?oka koji do?ivi. Isto tako, to naru?i prvi brak zbog gubljenja povjerenja me?u supru?nicima.</p><p style="text-align: justify;">3. Obezvre?ivanje ?ene koja je u tajnom braku, jer je u polo?aju gorem od ljubavnice, ne smije da obznani da je udata, a istovremeno ?ivi bra?nim ?ivotom ?ime se izla?e potencijalnoj trudno?i ili mogu?nosti da se otkrije da je u braku, pa je u stalnom strahu. Isto tako ona ovim brakom ne ostvaruje svoja osnovna prava koja ima, kao ?to je izdr?avanje, pravo na djecu i sli?no.</p><p style="text-align: justify;">3. Vrlo ?esto u slu?aju da se otkrije taj brak, mu? se, ipak prikloni prvoj ?eni, zbog djece koju ima sa njom ili tazbinskih i rodbinskih veza. Tu se po prirodi odmah umije?aju i njeni i njegovi ?da smire situaciju?, jer je ona uostalom njegova priznata ?ena. Dok za to vrijeme druga ?tajna? ??ena nema nikog da stane u njenu za?titu, jer nije ?priznata? i ?vjen?ana? ?ena, pa uglavnom bude ostavljena, poni?ena kao da je bila u bludnoj vezi a ne u braku.</p><p style="text-align: justify;">4. Ovaj brak (tajni), uglavnom iskori?tavaju ljudi slabog islamskog karaktera i li?nosti, jer da su jaki i spremni na odgovornost o?enili bi se javno, u braku sa vi?e ?ena sa svim posljedicama i odgovorno?u koje to za sobom povla?i.</p><p style="text-align: justify;">5. Sama tajnost braka pokazuje da je to ne?to sumnjivo, sporno, podozrivo, nepo?eljno pa je zbog toga negativan.</p><p style="text-align: justify;">Na kraju, pozivam bra?u i sestre da se ?ene i udaju na ?erijatski ispravan na?in, jer je to ono ?to nam je naredio na? Gospodar radi nas samih, za dobrobit na?eg dunjaluka i ahireta. Isto tako, ako neko ima potrebu da se po drugi,

treći ili četvrti put čeni, to nije nikakva sramota niti grijeh, nego je dozvoljeno, po nekima pohvalno, pa se s toga ne mora kriti niti tragati za nekim sumnjivim putevima i olakšicama da bi se to ostvarilo. Takođe, na nama je da oživljamo ono što nam je došlo od Islama pa makar nam i ne bilo drago zbog našeg slabog imana i nepoznavanja šerijata, kao što je vječnost, jer ćemo u suprotnom upadati u sumnjive i opasne stvari kao što je tajni brak i slično. A Allah zna najbolje.

Subhija Bektić, prof.